СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 295. Джерзі Сиτі, Н. Дж., вівторок, 20-го грудня 1938. No. 295. Jersey City, N. J., Tuesday, December 20, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ХОЧУТЬ ПОШИРЕННЯ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ СТАРИХ

ВАШИНГТОН. — Дорадчий комітет суспільної обезпеки опублікував свій проєкт, на основі якого поширеноб грошеві обезпечення старих на додаткових 15 міліонів людей, а також уліпшеноб цілу обезпеченеву систему. Дотепер були обезпечені тільки 42 міліони осіб, які по 60 році мали діставати від уряду сталу грошеву підмогу. Тепер згаданий дорадчий комітет хоче поширити те обезпечення на вдів і сиріт, а також охопити ним і ті суспільні верстви, які дотепер не були охоплені. Комітет також хоче, щоби пенсії для старих уже почали виплачувати від 1940 року, а не 1942, як було початково пляноване.

АМЕРИКА ДЕМОНСТРУЄ СВОЮ СОЛІДАРНІСТЬ.

ЛІМА (Перу). — Один з членів американської делеґації на всеамериканську конференцію, Алфред Ландон, номінальний голова Републиканської Партії, виголосив у Лімі через радіо промову і зазначив, що хоч у нутрі американського політичного життя можуть бути непорозуміння й тертя, то коли йде про заграничну політику, Демократична і Републиканська Партія будуть виступати солідарно. Без огляду на те, хто буде президентом, говорив Ландон, світ може бути певний, що вашингтонський уряд буде стисло наглядати за переведення „доктрини Монро". Ця доктрина, як відомо, має завдання запобігти всяким втручуванням европейських чи азійських країв до справ американських країв.

ВІДМОВЛЯЮТЬ ГРОШЕВИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ РОБІТНИКАМ „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

НЮ ЙОРК. — Бюра обезпечень праці відмовили проханню деяких робітників „Доблю Пі Ей" виплатити їм „обезпеченеву підмогу безробітним". Бюра стануло на становищі, що робітники, які працюють у „Доблю Пі Ей", не є „безробітні". Не помогло й це, що прохаючі робітники доказували, що їх грошеве обезпечення виносилоб місячно від 60 до 100 долярів, а вони на „Доблю Пі Ей" нераз заробляють тільки 30 долярів.

ФАРМЕРИ ТЮТЮНУ НЕ ХОЧУТЬ КВОТ.

ВАШИНГТОН.— Фармери, що виплекують тютюнові ростини, під наглядом уряду переводили голосування, чи вони хочуть державної квоти, яка згори назначилаб їм величину площі під посіви, чи не хочуть того. Правда, мала більшість голосів заявилася за квоту, та проте засада квот перепала, бо уряд заначив заздалегідь, що дві третини голосів потрібні, щоб засада квот перейшла. Це голосування матиме далекойдучі наслідки в господарській політиці Америки. Деякі люди, між ними сенатор Бора, на основі того голосування твердять, що Америка не хоче втручування уряду в господарські справи кожного чоловіка зокрема і що система контролі цін при помочі контролі продукції нічого не варт.

РАБІН ХВАЛИТЬ ХРИСТИЯНСТВО.

НЮ ЙОРК. — Жидівський рабін Степан Вайз виголосив у своїй синагоді проповідь і в ній дуже хвалив християнство. Християнство принесло величезні користі в розвою нашої високої цивілізації, говорив Вайз. І колиб християнство упало, то настав би хаос і збентежена темнота, говорив він. Та одночасно додав, що такі священики, як Коглин, не є представниками християнізму.

ТАВРУЄ ПЛИТКЕ РОЗУМІННЯ РЕЛІҐІЇ.

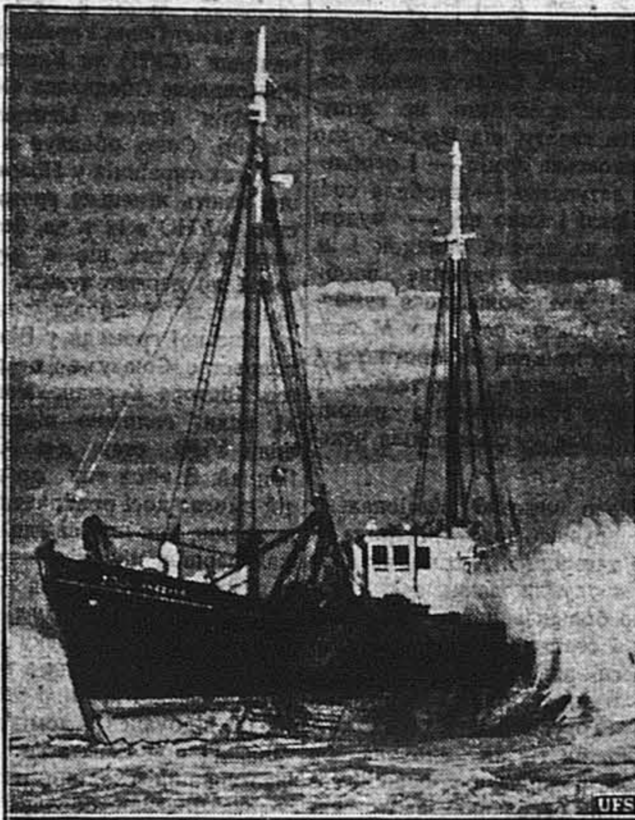
НЮ ЙОРК. — Священик Фосдик у своїй проповіді сказав, що багато людей відносяться до релігії з фальшивим „лібералізмом" і через те трактують релігію поверховно. Вони трактують свої душевно-релігійні справи в такий сам плиткий спосіб, як трактують жінки свою красу, малюючи уста, говорив священик.

ХОЧУТЬ НАЗАД КОГЛИНА.

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі коло дві тисячі людей „пікетували" заряд радіової стації „Доблю Ем Сі Кей" за те, що він відмовився передавати промови священика Коглина. Цю демонстрацію влаштовано під зарядом товариства „Оборони конституційних прав Америки".

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ПОСПІШНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Директор одного нюйорського шпиталю, д-р Голуб, висказав прилюдно занепокоєння тим фактом, що число лікарських операцій постійно зростає. Як причину цього він подавав те, що деякі несовісні лікарі наклонюють людей до операції, щоб за те дістати більшу заплату. А також те, що лікарі не провіряють як слід причин даної хвороби і поспішно рекомендують операцію.

РОЗБИТТЯ КОРАБЛЯ.

Серед густої мряки наїхав анґлійський корабель „Андовер" на беріг коло Орлієнсу, в стейті Масачусетс. Корабель вертався з ловлі риби й мав на собі ладунок 50,000 фунтів риби. Хвилі розбили корабель, а прибережна сторожа вирятувала 7 моряків корабельної залоги.

НОВА ГРОМАДА ПОЛЬСЬКИХ КОЛЬОНІСТІВ У БОРЩІВЩИНІ.

Тернопільський воєвода створив у Борщівщині нову громаду під назвою „Соняшна Янівка", що повстала на просторі давнього двірського обшару Іванє Пусте, розпарцельованого „Земельним Парцеляційним Т-вом" поляків-кольоністів із заходу. Нова кольонія має 300 мешканців і польську школу.

ПІДШИВАЛИСЯ ПІД Т. Ш. Л.

Ще в грудні м. р. Ф. Ґуґет, І. Дувала і Й. Ґалка виставили у Львові в салі „Товажиства Школи Людовей" на добродійні цілі оперетку п. з. „Дівчина рекрут". Інсценізація штуки й гра артистів були, здається, нижче всякої критики. Та згадані орґанізатори, задоволені з себе й зо своєї праці, засмакували в сценічних лаврах. На власну руку зорґанізували театральну мандрівну трупу й обїздили чергою містечка та села східньої Галичини, виставляючи всюди згадану нещасну оперетку. Аж з одного села запиталися головного виділу Т. Ш. Л. у Львові, чому висилає на села такий марний „театр". Тут виявилося, що Т. Ш. Л. цього „театру" не орґанізувало, а згадані „актори" підшивалися тільки під фірму цього товариства. Тепер потягнули „акторів" до відповідальности перед суд. Суд засудив їх на кари по 6 місяців вязниці з завішенням виконання кари.

УБИВСТВО НА ДОРОЗІ.

На дорозі в Миклашеві, повіт Львів, повстала бійка між парубками. Підчас бійки порізали ножами 19-літного П. Пугача. Другої днини він помер у лічниці у Львові. Під закидом убивства арештували: С. Шевця, С. Фардаша, М. Машталіра й Т. Кардаша, всіх з Миклашева.

ВЕЛИТЕНСЬКІ ЗАРОБІТКИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПОЧТИ.

Французьке міністерство почт, телеґрафів і телефонів має обороту річно коло 400 міліярдів франків. В одному році почта висилає 1,600,000,000 листів, чотири міліярди почтівок, 65 міліонів поручених листів і карток та 31 міліонів почтових переказів.

АПАРАТ ДО КРАДІЖУ.

Перед судом у Торонті (Канада) знайшлися дві польки, яких обвинувачено в крадіжі шовкової сукні в однім місцевім склепі. Судді Прентісові дали оглянути дуже штудерну „машинку до крадіжу", якою ті польки послугувались. Є це звичайна паперова скринка як від обуви, з переду якої знаходиться штучний отвір. Склеповий детектив посвідчив, що польки приступили до стола з сукнями, „притулились" тою злодійською машинкою і, о чудо! — машинка „проковтнула" цілу шовкову сукню! Але око детектива було настільки гостре, що в час замітив маґічне зникнення сукні.

ПІДПАЛ З ПІМСТИ.

У загороді Ф. Мисевича в Мальчицях, повіт Рудки, пожежа знищила нововибудувану стодолу разом зо збіжжям, вартости 2,000 зл. Слідство устійнило, що пожежа повстала з пімсти і спричинена Ф. Клісовським, якого засудили на 6 місяців вязниці за крадіж на шкоду Мисевича. Арештовано три особи з родини Клісовського.

БОГОСЛУЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ В ПРАВОСЛАВНОМУ СОБОРІ.

З нагоди 20-ліття самостійности Польщі 11-го м. м. архимандрит Дамаскин відправив у православному соборі в Ковлі врочисте набоженство польською мовою, відчитуючи писане по польськи евангеліє. Проповідь виголосив також по польськи.

ЯК РЕАҐУЮТЬ НА ФІЛЬМУ ЧОРНІ ЕНТУЗІЯСТИ КІНА.

У деяких анґлійських кольоніях у середущій Африці вже віддавна існують кіна. Останніми часами зачали їх відвідувати туземці. Наївні мурини так сильно переймаються фільмою, що зовсім затрачують почуття дійсности, відчувають все безпосередньо й реаґують на події на екрані. Трапляється доволі часто, що якийсь мурин, під враженням антипатії до якоїсь постаті у фільмі, кидає в екран ратищем, або стріляє з лука. Дивує його, що стріл зовсім не шкодить тій постаті. Та, очевидно, стріл шкодить екранові. Тому кольоніяльна анґлійська влада видала наказ, що до кіна не вільно входити зо зброєю. Її віддають мурини за числами в одягальні. Ця поведінка це притаманна ознака примітивізму.

ГОСТРИЙ ПРИСУД ЗА ВБИВСТВО НІМЕЦЬКОГО МОРЯКА.

Суд у Клайпеді засудив урядовця литовської поліції Леліса на 8 років вязниці. Акт обвинувачення закидав йому вбивство німецького моряка Краніха у Клайпеді якого підсудний підозрівав у пачкуванні товарів.

РАДІОВИСИЛЬНІ НА КИТАХ.

Судно „Юнітас", що виїхало в останніх днях на полів китів на північні води Атлянтійського океану, взяло з собою багато малих радіовисильних апаратів, щоб умістити їх на хребтах убитих китів. Це виглядає на зовсім недоцільне, але тільки на перший погляд. Судно, яке полює на китів, зовсім не пристосоване до того, щоб забрати на себе тіла убитих китів. Коли залога судна поцілить та убє гарпуном кита, вдуває йому під шкіру деяку кількість повітря, щоб тіло не потонуло. На хребті кита застромлюють високий дрючок з яскравою хоругвою, щоб здалека кидалася вона в очі. Опісля судно полишає тіло кита вітрові та хвилям і відїздить на дальші лови. При кінці полову на місце ловів припливає „судно-фабрика", яке має на своїм чердаку всі уладження, потрібні до перерібки китового товшу і т. д. Багато суден плавають іноді цілими тижнями по морі, щоб віднайти тіла вбитих китів. Вони беруть убитих китів на голівник та тягнуть їх до „судна-фабрики". Великі труднощі лежать у відшукуванні вбитих китів, бо вітер заносить їх іноді далеко від місця, де їх зловили. Іноді просто неможливо їх відшукати.

Тепер, завдяки приміщенню малих радіовисильних апаратів на хребтах убитих китів, сподіваються, що вдасться усунути ці труднощі. Малий радіовисильний апарат, уміщений на хребті убитого кита, висилатиме автоматично в точно означених відступах часу спеціяльні сиґнали.

Кожна така радіовисильня матиме інший сиґнал. Кожне судно для ловлі китів матиме радіоґоніометричні апарати, що при їх помочі можна буде точно назначити місце, де знаходиться радіовисильня, і віднайти кита, на якому вона уміщена.

СОВЄТИ ПРОТИ АКЦІЇ ЗА ВЕЛИКУ УКРАЇНУ

ПРАГА. — Совєти повідомили празький уряд, що вважають ворожим актом, звернений проти СССР, ту пропаганду, яка ведеться в пресі й при помочі радія з Праги в справі „Незалежної Великої України". У своїм протесті Москва домагається припинення радіових авдицій, ведених українською мовою, які переповнені нападами на Совєтську Україну. Чеський уряд запевнив совєтського представника, що поробить негайно всі кроки, щоб припинити протисовєтську акцію. Та покищо „пропаганда за Велику Україну" не зменшилася. Навпаки, тепер говориться через радіо вже виразно, що треба відібрати від Совєтів Україну, як також українські землі від Польщі й Румунії.

ПОЛЬЩА ПРОТИ „УКРАЇНСЬКОЇ ІРЕДЕНТИ".

ВАРШАВА. — Урядово подають, що Польща переслала Празі гостру ноту, якою домагається негайного припинення протипольської пропаґанди, веденої українськими імігрантами. Польський уряд заявляє, що довше не стерпить української акції, зверненої проти Польщі, а веденої на території Чехословаччини. А Польська Аґенція Телеграфічна пояснює, що в Чехословаччині є тепер певні кола, що вже махнули рукою на Росію чи там Совєти, а орієнтуються на Велику Україну, яка має повстати коштом Совєтів, Польщі, Румунії й Мадярщини. Доручено польським амбасадорам у Берліні, Римі й Парижі подати до відома, що польський уряд вважає протипольською акцію в Чехословаччині, ведену українцями, імігрантами з Польщі, дуже серіозною.

ПОТІШАЮТЬ СЕБЕ.

ВАРШАВА. — Доносять з Риму, що за всякою правдоподібністю Італія не є тої самої думки, що Німеччина, в справі Великої України. Ходять слухи, що італійський міністер заграничних справ, Чіяно, як прибуде до Будапешту, буде склонний до того, щоб згодитись на переведення плебісциту в Карпатській Україні. В такім випадку, пише польська преса доля цього краю припечатана. Він буде прилучений до Мадярщини.

УКРАЇНСЬКІ МАПИ У ШЛЕСЬКУ.

ВАРШАВА. — Подають з Тешина, що у Шлеську порозкидувано летючки, видані чеською і польською мовою, на яких є мапа Великої України, і то така, що українські землі сягають малощо не до Варшави і Вильна.

МОСКОВСЬКІ МОНАРХІСТИ ПРО УКРАЇНУ.

ПАРИЖ. — Минулої неділі було дуже мало таксієк у Парижі, бо шофери, давні царські ґенерали і полковники та князі, пішли повитати великого князя Володимира, претендента на престол Романових. У звязку з тим виринули ріжні думки щодо політики великого князя. Одні російські монархісти похваляють його за те, що він є „за єдину Росію", а проти відірвання від неї України, а другі, як от співробітник часопису „Возрождение", Любимов, є за відокремлення України від Росії. На його думку, самостійна Україна може довести під теперішню пору до розвалу Совєтів і повстання Росії. Він думає, що ті держави, що рішали в Мінхені, повинні тепер вирішити і долю будучої Росії.

ПРО ГІТЛЕРА ЯК СУДДЮ В УКРАЇНСЬКИЙ СПРАВІ.

БЕРЛІН. — Розпускають вісті, що канцлер Адольф Гітлер хоче стати суддею у спорі між Польщею і Чехословаччиною, який виринув через українську пропаганду за Велику Україну. Кажуть далі, що Гітлер таки готовиться до війни з весною. А як не до війни, то певно до якоїсь поважнішої акції.

АРЕШТИ В УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ.

ЛОНДОН. — Доносять із Совєтів, що в Україні переведено серед офіцирів численні арешти тому, що викрито між ними заговір. Ішло про відірвання України від Росії. Революція мала бути піднята 16. грудня. Між арештованими є ґенерал Толашинський, ґен. Михайлів і 20 полковників. У звязку з тим заговором покликано до Москви ґен. Тимошенка, команданта київської воєнної округи.

КАРОЛЬ І ВЕЛИКА УКРАЇНА.

БУКАРЕШТ. — Румунський король Кароль згадав у промові до офіцирів, що ще прийде тяжка хвиля для Румунії. Вона буде викликана між іншим тими плянами, які змагають забрати Басарабію для Великої України. Супроти цього офіцири повинні памятати, що вони жовніри, яких обовязком боронити Румунію.

НЕ ДАДУТЬ АВТОНОМІЇ.

ВАРШАВА. — Польські часописи розписалися про українську небезпеку дуже широко. Заявляють, що Польща може піти українцям на уступки, але тільки щодо мови, а на повну автономію ніколи не погодиться.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ НЕ ГАРНИЙ ДАРУНОК?

Діждалися ми такого часу, коли з великою напругою і нетерпеливістю хапаємо кожного дня за часопис, щоб дізнатись про новини, звязані з українською справою. Навіть такі, що ніколи, або дуже рідко, заглядали в рідний часопис, сьогодня до нього заглядають, бо ще їм замало того, що вичитують про Україну в американських часописах. Цілком природно, що в таких обставинах повинно зрости розуміння ваги української преси, себто рідного слова, що вияснює рідну справу в рідному, правдивому світлі. І думаємо, що так дійсно є. Принаймні в тих з нас, що дійсно найсвідоміші, що розуміють справжню силу і вагу рідного слова. А що такі є, переконує нас між іншим і та обставина, що вже знайшлися такі одиниці, що з нагоди наближаючогося Різдва вже подумали про гарний, культурний і патріотичний дарунок. Маємо на увазі тих, що вже зложили річні передплати „Свободи" для таких своїх приятелів чи знайомих, що цеї ґазети у себе не мають, чи знаходяться у такому прикрому матеріяльному положенні, що не можуть спромогтись на передплату.

Всі ми хіба розуміємо, що не можливо видавати такої ґазети як „Свобода" за ту ціну, за яку її можна купити. „Свобода" рятує себе оголошеннями, так, як це роблять інші ґазети. Та заразом треба їй побільшити і число передплатників. На те останнє у нас уваги не звертають, хоч це надзвичайно важне.

Живемо в Америці в таких часах, коли вже чужинецькі ґазети не повстають, а тільки поволі занепадають. Рік за роком є їх щораз менше. А це не добре. Тому це є тільки природнім явищем, коли ріжні національности кинулись запобігати цьому. І ми, українці, мусимо те саме робити. Тимбільше, що наш нарід ще не добився волі на своїх землях і потребує помочі й від нас з Америки. А як буде українська ґазета, саме така як „Свобода", так довго буде йти з Америки поміч Україні. Це певне. Тому, хто ставиться до української визвольної справи щиро й поважно, мусить попирати й українську пресу в Америці.

Не нам говорити про те, яку сповняє „Свобода" народню службу. Та ми переконані, що той шлях, який вона вказує, веде до визволення України. І тому, хто читає „Свободу", а при цьому переймається її ідеєю, той мусить вложити і свою цеголку в українську державницьку будівлю. Тому булоб гарно, колиб ті, що відносяться до „Свободи" з прихильністю і довірям, подбали, щоб ще й інші читали наш часопис і ставали разом з іншими читачами „Свободи" в ряди тих, що ділами допомагають здійсненню наших державницьких мрій. Тепер є до цього добра нагода. Замісць різдвяного дарунку, часами не дуже відповідного чи непотрібного, можна зробити добрий дарунок: замовити на рік „Свободу".

О. С.

ПЕРСПЕКТИВИ НОВОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Ціла загранична преса — зрештою й краєва — одноголосно підтверджує, що причиною нової орієнтації **Польщі на Совети** — є актуалізація української справи в звязку з Закарпаттям.

Яка вартість цеї нової орієнтації? Яка є вартість евентуального російського союзника?

Нема нічого лекшого, як відповісти на це питання. А відповіди треба булоб, очевидно, шукати в тій країні, яка вже випробувала вартість і совєтської дружби і взагалі вартість СССР як евентуального союзника в тяжку хвилину.

Цею країною — є **Франція.** Франція заключила дипльоматичний і військовий союз з совєтською Росією. Як вона на тім вийшла?

Передусім, зараз по налагодженні приятельських відносин між Кремлем і Францією — дуже зросла і посилилася большевицька пропаґанда у Франції. Повстав так званий „людовий фронт", в якім рей водили соціялісти і комуністи — платні аґенти Сталіна над Сеною. Цей людовий фронт розпочав сильну аґітацію за страйки, за повну свободу комуністичної діяльности в республиці і ін. Наслідки були ті, що в Франції наступив повний балаган, що робітники властиво перестали працювати, лише „боролися за свої права". — Наслідок був такий, що в часах, коли Італія важить на французький Туніс і Корсику, а Німеччина на французькі кольонії, Франція лишається щодо збросння далеко позаду тоталітарних держав. Франція — в обіймах людового фронту — не могла продукувати і третину тих автострад, кружляків і гармат — які продукували Італія й Німеччина. І тому, коли на порядок денний стала справа оборони Чехії, Франція, розкладена людовим фронтом, підтримуваним Москвою, мусіла капітулювати... Безнастанна большевицька пропаґанда почала розкладати також і духа французької нації, почала ширити ідеї пацифізму, бажання дбати лише про нинішній день, не журячися великими цілями і наміри... Такі були посередні наслідки того, що республика злигалася союзом з Москвою. Але ще гірші були наслідки безпосередні. А саме — вартість московського союзника в критичний момент проби — показалася рівною зеру. Скільки було крику й галасу зприводу чудової совєтської авіяції, зприводу числа совєтських баталіонів, зприводу „ґеніяльних" вождів червоної армії. Скільки ревіла совєтська преса, що не допустить ґвалту над Чехією, що московська армія — і особливо летунство — зробила собі в Празі і коло неї — чудові бази на всякий випадок і ін. Але прийшла хвилина проби — і **все показалося гумбуґом.** Показалося, що Москва нічого не мала би проти того, щоб Франція вплуталася у війну з Німеччиною з нагоди Чехії, але — сама воліла чекати...

Чого чекати? Національна французька преса відкрила і цю таємницю. А саме, як видко з опублікованих цею пресою большевицьких документів і статтей з большевицької преси, завданням московської політики та її емісарів у Франції (Торесів, Кашенів і ко.) було, як тільки вибухла би війна, розпочати у Франції соціяльну революцію, цебто скористати з загального замішання, яке викликує вибух війни, щоб підпалити республику з усіх кінців, щоб втопити ніж в спину армії, що боролася би на фронті... Бо єдиною і сталою метою Сталіна — є поробити з усіх країн Европи такі собі Еспанії, в яких можна булоб — на пожарищі — пекти свою печеню... Печеню російської геґемонії на континенті.

Ось такі вальори — як показалося — має московський союзник для держави, яка схоче з ним злигатися: абсолютна непевність щодо спільної боротьби на фронті і революційна аґітація на задах „союзника"...

Ніякої іншої ролі — вразі чого — не потрафить і не захоче відіграти СССР і при боці свойого нового союзника — Польщі.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У ВІДНІ

(Нові орґанізації та їх діяльність. — Листопадове Свято. — В честь 950-тих роковин хрещення України).

Від того часу як я писав про віденські події звязані з державним переворотом, довершеним силою прилучення австрійської країни до Німеччини, і в житті українського громадянства в наддунайській столиці наступили основні зміни. Рішенням нової влади всі дотеперішні українські товариства у Відні розвязано з тим, що всі їх члени мають входити відтепер до нових орґанізацій, яких є всього дві, а саме: **Союз Українців Німеччини (СУН)** та **Українське Національне Обєднання (УНО)** як філія йогож Централі в Берліні. Союз обєднує в собі всіх тих українців у Німеччині, що мають **німецьке громадянство,** а УНО всіх т. зв. **бездержавних** та тих, що є приналежні до держав чужих, причім загальний провід у праці української громади у Відні та головство Союзу є в руках **ґен. Віктора Курмановича,** тоді, коли головою віденської філії УНО став д-р Остап Грицай. З обох тих орґанізацій змогла досі розпочати свою працю, хоч ще завжди в межах перших починів — головним чином орґанізація УНО, влаштувавши упродовж часу від вересня ц. р. низку ширших сходин, звязаних з потребами сучасної хвилі. І так д. 10. IX. відбулися в домівці орґанізації при Банкґассе 1. її інавґураційні сходини, на яких голова пояснив зібраним обставини, що заіснували в житті українців у Відні з наміченим розвязанням усіх наших згаданих двох орґанізацій, до чого забрав опісля голос ще й заступник голови СУН, радник д-р Е. Тарновецький, ясуючи правну сторону справи. Отак обидва головні промовці вечора вказали на велику вагу нового оформлення нашого життя в наддунайській столиці як рішучого кроку до повного обєднання українського громадянства тут, завзиваючи всіх, управнених до членства в УНО, приступати масово до цієї орґанізації та братися до розбудови нашої національної праці у Відні на далеко ширших основах, ніж досі.

І почався з деякого погляду новий розділ і дуже інтересний! — в житті української громади у Відні.

Досі ось, не зважаючи на всі ті українські товариства, які існували тут досі, ще багато дуже багато людей жило собі у своїх закутинах і затишках у Відні й поза Віднем, не даючи про себе і про своє життя нікому ніякого знаку, ніби олицетворені приклади на нашу відому поговірку „моя хата з краю". Але після того, як вийшла наша відозва з закликом до громадянства, щоб усі зголошувалися до одної з нових орґанізацій, то до наших бюр, улаштованих нами на Банкґассе навмисно для записування ново приступаючих членів, почали зголошуватися люди, **яких ми ще ніколи між нами не бачили, і ніколи про них не чули,** а які проте зберегли собі національну свідомість хоч настільки, що почули голос своїх людей і завдали собі труду знайти дорогу до них. Отак пішла нова праця на нашому терені у Відні, і хоч довелось нам і доводиться ще завжди стрічати неабиякі перепони зо сторони людців найріжнішої масти — зокремаж наших „гетьманчуків", які намагаються рити під нами всіми способами і при кожній нагоді! — то наша праця всетаки іде вперед, і повне переорґанізування наших дотеперішніх товариств на базі нового ладу буде, дай Боже, вже ділом найближчої будучности.

В міжчасі одначе влаштували ми д. 21. IX. святочні сходини в честь проф. Івана Боберського, що приїхав до нас з Юґославії, та д-ра Луки Мишуги, який, обїжджаючи всі головні середовища української еміґрації в Европі, прибув і до Відня. Про ті сходини я вже читачам нашого журналу писав у своїм часі обширно, і тому тут повторювати свойого звіту не потребую.

А справі нашого **українського Закарпаття** як найважніший з усіх у нас під теперішню пору, присвятили ми досі цілу низку ширших сходин, з яких як найважніші згадаю тут великі, маніфестаційні збори дня **30. X.,** даліж сходини д. **16. X.,** та сходини **19. XI.** На маніфестаційних зборах ухвалено було ряд резолюцій відносно Карпатської України як споконвічної та ненарушної власности українського народу. Даліж, на сходинах д. 16. X., виголосив я обширний реферат про визвольні змагання українського Закарпаття, що його читачі „Свободи" вже теж знають з передруку в нашім журналі. Реферат, що його доповнював того вечора з ідеольоґічного погляду реферат делеґата Головної Управи УНО в Берліні, **ред. Юрія Артюшенка,** який в орґанізаційних справах приїхав був до Відня і на згаданих сходинах промовляв до нашої громади тутже. А втретє обговорювалось у нас справу державности Карпатської України на сходинах д. 19. XI., де ми мали нагоду чути інформаційну річ про теперішнє положення тамже з уст одного з наших закарпатських діячів. При цій нагоді прочитав я теж першу часть мойого реферату на тему **„Краса і велич історії України".**

Крім того одначе відбулись у нас в останньому часі два врочисті свята:

Свято Листопаду та Свято 950-тих роковин хрещення України.

Наше цьогорічне Свято Листопаду відбулось у великій салі віденського „Лєрергавсферайн"-у, при значнім здвизі своєї та чужої публики, між якою були теж представники німецької влади. Відкрив свято промовою ґен. В. Курманович, вказавши на вагу Листопадового подвигу як нового державно-творчого чину українського народу, після чого я виголосив німецькою мовою довший святочний реферат. В ньому зясував я всі найголовніші моменти, що попередили добу Листопадового чину, а далі вирішні етапи в розвитку Листопадових подій, кладучи скрізь особливу вагу на національну свідомість українських широких мас як на непереможне заборолo визвольних змагань України на тепер і на будуче. А далі в нашій програмі наступили деклямації, передовсім **пані Н. Ґросової,** яка виголосила вірш У. Кравченко „В дожиданні", та не менш удатно виголошені деклямації дитячі (Ілько Волошин та Олекса Кушнір). Щождо вокально-музичної части, то тут хор „Бандури" під управою **А. Гнатишина** відспівав низку композицій М. Колесси, З. Лиська, М. Гайворонського та В. Барвінського, а **п. М. Дуда,** — член фолькс-опери! — дві сольові композиції Гайворонського.

Всі ті точки святкової програми були виконані бездоганно, і публика нагородила їх виконавців рясними і добре заслуженими оплесками.

Накінець же була вистава сценічної картини **„Гайдамаки"** — знаменито уложеної і виведеної нашим талановитим і неструдженим режисером **А. Кобздаєм** на основі Шевченкової героїки — де згаданий вже мною наш співак-мистець, Дуда (тенор), відспівав (як кобзар) дуже гарно думу про Почаївську Матір Божу. Узагаліж треба сказати, що в особі п. Дуди має наша еміґрація цінну і багатонадійну мистецьку силу.

Тепер же ще кілька слів про згадане свято церковне.

Воно було влаштоване заходами тутешнього Товариства Йосафата та Церковного Братства Варвари під дбайливим проводом нашого віденського пароха о. кан. **д-ра М. Ґорникевича,** і відбулося дня **13. XI.** у просторій „Томасаль" при Постґассе 4. Тому, що це свято було призначене головним чином для публики німецької з виразною ціллю зазнайомити її з епохою історії України в часах Володимира і з Володимировим подвигом, воно відбулося в цілості німецькою мовою, причім на програму зложилися: промова о. д-ра Горникевича, рецитація моєї поезії в прозі **„В честь Володимира Великого",** написаної по німецьки навмисно для того свята — рецитував її німецький декляматор п. Йозеф Фухс — та **реферат о. д-ра Йозефа Каспера** про християнство в Україні. Цей реферат німецького духовника був неабиякою спробою як німецької солідности в розрібці будь-що будь не легкої для чужинця теми, так і теплої прихильности його достойного автора до українського народу та його культурних і визвольних і змагань, що я тут з усім признанням зазначую.

Окремож для української публики було влаштоване подібне свято в неділю, 27. XI., на ширших сходинах в домівці наших орґанізацій при Банкґассе, де реферат о. д-ра Горникевича доповнили ще співи мішаного хору і деклямації та сценічна вистава — теж дуже гарно виведена п. Кобздаєм — в якій особливо постать Володимира відтворив справді по мистецьки студ. **Б. Ґавдуник.**

От вам і коротенько про нашу працю у Відні.

Д-р Остап Грицай.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

(15)

Лянчі бачив, що його мандат не є леґальний, тому зрікся. При нових виборах 3. січня 1897. ще більшими шахрайствами вибрали директора кошицько-боґумінської залізниці. Виарештовували не лише виборців, а навіть жінок і дітей. До міста Чаци не допускали багато виборців, когож допустили, тим жиди видирали з рук леґітимації, священиків зневажали, а жандарми відпроваджували священиків геть або й арештували на приказ жида Попера! Предсідник уневажнював леґітимації, коли селянин напр. сказав, що йому на імя Єно, а не по мадярськи Янош. Всеж таки вибрали урядового кандидата завдяки кількадесятьом голосам неживучих уже набо неуправнених „виборців".

У Варні, жилінської округи, коли побачили, що вибір урядового кандидата непевний, проголосили стан облоги. Багато виборців арештували, ціле містечко окружили кордоном жандармерії, торговицю перед виборчим льокалем обложили військом. Голосування відбулося без виборців, які мерзли чверть милі за містечком., Настала ніч, а нарід в голоді й холоді ждав у вузькій вуличці, збитий масою. Нараз на нарід стала з баґнетами наступати жандармерія. Булоб прийшло до проливу крови, колиб не безсторонний капітан піхоти, який здержав жандармів і відділив кордоном війська від виборців. Коли один із офіцирів став дорікати, що так поводяться з народом, відізвався якийсь громадський писар: „Прошу пана, цю голоту годі інакше трактувати". Інший австрійський офіцир сказав до предсідника виборчої комісії: „Тепер знаю, що думати про мадярську свободу!"

Здавалосяб, що християнська церква, яка основується на Христовій любові ближнього, не може служити кривді, несправедливості та гнетові. Та не так було у Словаччині. Єпископи давали тисячі на мадяризаційні товариства, щоб денаціоналізувати словаків, священиків-народовців переслідували. Без огляду на потреби будучого священика викладовою мовою в духовних семинаріях була мадярська мова, хоч дієцезія чисто словацька, старших священиків примушували вчитися мадярської мови і дійшло вже було до того, що католицькі священики чванилися незнанням словацької мови та літератури, теольоґів за читання словацьких книжок проганяли як... панславістів. Словацькі священики народовці сиділи на найгірших парохіях, мадярони діставали найліпші. Лише кілька парохіян потребували зажадати, щоб священик виголошував проповідь по мадярськи, а священик мусів повинуватися такій несправедливій вимозі. Не краще було в лютеранській церкві, хоч ця на основі широкої автономії моглаб противитися довше мадярським затіям.

Значіння школи для мадяризації зрозуміли давно мадярські політики. Розуміли, що для університету в Будапешті треба добре підготовлених учнів, тому змадяризували середні школи, а щоб ті школи могли правильно функціонувати, треба мадяризувати вселюдні школи. Та і на цьому не кінець! Треба словацькі діти від немовлятка виховувати в мадярськім дусі і в мадярській мові. Отже треба мадярських охоронок... Після такої „льоґіки" пішло змадяризування 50 середніх шкіл у Словаччині, учеників, що не вирікалися своєї національности і назвища, переслідували, а стипендії признавали найбільшим ренеґатам, найпильніших і найбільш разкових учеників проганяли зо школи як підозрілих у панславізмі.

При укладанні шкільних плянів визначували якнайбільше годин на науку „рідної" мови... себто мадярської, без огляду на національність учеників, словацьким школам накидали учителів мадярів.

Словацька дитина на школі читала лише мадярський напис, у школі бачила образи, таблиці та мапи лише з мадярськими написами, лише мапу Мадярщини, бо про інші країни не потребує багато знати, вчилася напамять кілька висловів, яких зовсім не розуміла, а по рокові-двох таксамо не вміла читати, зате учитель за вкорінювання мадярського духа діставав похвали та нагороди, хоч би радше за зневажування словацьких народніх почувань заслугував на догану.

(Кінець буде).

При Іспиті.

Мойше здає правничий іспит. Дістав одно питання, друге, третє — на жадне не відповів. Хоче рятуватися.

— Може пан професор дасть мені лекше питання?

— Прошу дуже. Як мається ваша бабка?

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з § 18 статуту „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" і на підставі ухвали екзекутиви з 3. грудня б. р.

:——::——: відбудеться :——::——:

В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ., 83 ҐРЕНД СТРІТ

В СУБОТУ, 24. ГРУДНЯ 1938 Р.

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ

ВИКОННОГО КОМІТЕТУ „ОБЄДНАННЯ"

З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Звіти екзекутиви.
3. Звіт контролі.
4. Реферати на теми:
   а) Як і чим допомогти відродженню державної України?
   б) Що уявляє собою наша молодь в Америці?
   в) Вищі курси української мови в Америці.
5. Внески і запити.
6. Ухвалення резолюцій.

Наради зачнуться точно в годині 2-гій пополудні. Всі члени виконного комітету обовязані бути на засіданні.

Заввага: Хто з молоді бажав би бути на засіданні, хай зголоситься до президії.

ЗА „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ":

Омелян Ревюк, предсідник. **Лука Мишуга,** секретар.

З КИЇВСЬКИХ БОЇВ

В половині грудня 1917. р. відвідав табор полонених у Дубовці над Волгою, де перебували стрілецькі старшини Андрій Мельник, Роман Сушко, Василь Кучабський, Михайло Матчак, Микола Загайкевич, Іван Андрух, Дмитро Герчанівський і я, **хор. У.С.С. Д. Грималюк.** Поінформував він старшин про події в Україні та що „Галицько-Буковинський Комітет" у Києві дістав дозвіл Центральної Ради зорганізувати військову частину під назвою: **„Галицько-Буковинський Курінь Січових Стрільців".** Треба старшин, тому, як можливо найскорше вибратись у дорогу в Київ. Лишив нам леґітимації „Галицько-Буковинського Комітету" на ріжні назвища, що при їхній помочі ми могли спокійно переїхати.

В перший день Різдва, 7. січня 1918. р., вибралося нас десять у дорогу. З Дубовки до Царицина 60 верств. Половину цієї дороги перейшли пішки, а половину саньми. З Царицина залізницею через Ростов на Доном — Курськ — Бахмач прибули до Києва 14. січня над раном.

Ми зголосилися в команді куріня при вул. Пирогівській. Зміж старшин У.С.С. були вже в Києві **Василь Дідушок і Федь Черник.** Командантом куріня був **Евген Коновалець.**

18. січня перейшов курінь з казарми при Пирогівській вул. у скількости коло 600 осіб до духовної семинарії над Подолом.

У той час в українських військових частинах мали голос Ради Військових Депутатів, а не старшини.

Курінна Рада рішила скликати віче, що на ньому Стрілецтво мало заявитись, чи хоче слухати Ради, чи старшин. На віче, що відбулося 19. січня, запрошено голову Всеукраїнської Ради Військових Депутатів. Курінна Рада здала звіт зо своєї діяльности. По звіті виступили вороги Стрілецтва й у різких промовах взивали Стрілецтво, щоб вибрало Військову Раду. У відповідь тим промовцям відповіли старшини **Іван Чмола і Василь Кучабський,** що в палких, патріотичних промовах заявили: Якщо Стрільці хочуть бути здисциплінованою частиною, мусять піддатися наказам старшин, що є тут і що почуваються в силах вести Січових Стрільців — але вимагатимуть послуху.

Настала мовчанка і ніхто не перебивав промовляючим старшинам.

По тих промовах зібрані Січові Стрільці заявилися, що піддадуться наказам старшин, що їх визначить Курінна Рада.

Голову Всеукраїнської Ради Військових Депутованих випровадили під охороною.

По тому вічу Курінна Рада змінила назву „Галицько-Буковинського С.С." на **„І. Курінь Січових Стрільців".**

Зачалася робота — створено дві сотні: **І. сотня Романа Сушка і II. сотня Івана Чмоли.**

Мене призначили командантом І. чети в сотні І. Чмоли.

Вправи відбувалися рано й пополудні, а вечором відчити.

Зближався день 29. січня.

В Києві підняли повстання большевики, захопили арсенал на Печерську, захопили середмістя і посувалися наперед та, занявши готель „Прага", почали обсрілювати будинок Центральної Ради. В будинку радила саме Центральна Рада в повному складі. Колиж команду куріня поінформовано, що українські партії не беруть участи в повстанні, вона рішила виступити проти повстанців.

Командир Стрілецтва скликав старшин і в кількох словах зясував військову й політичну ситуацію та видав наказ виступити в бій.

У год. 2:45 на приказ коменданта сотні, І. Чмоли, перша чета під моєю командою вийшла з духовної семинарії на вулицю враз з двома скорострілами під командою **Федя Черника.** Швидко дійшли ми до Львівської вулиці, де стрінули большевицькі частини.

Зачався бій, заграв скоростріл, а ми скоро посувалися по обох боках вулиці в напрямі Сінної Площі. При здобутті Сінної Площі я був важко ранений кулею дум-дум у ліве передрамя і мусів вертатися до казарми, а команду над моєю четою і скорострілами обняв Федь Черник. По дорозі стрінув я сотника Чмолу, що з рештою сотні посувався вперед.

Мною заопікувався д-р К. Воєвідка, що був курінним лікарем. У духовній семинарії пролежав я три дні. В той час Стрільці здобули Старокиївський Участок і Поділ, а арсенал на Печерську здобула І. сотня Р. Сушка й Гайдамаки.

Третього дня перевезли мене до петроградського шпиталю, що містився в „Казначействі" при вулиці Бульварно-Кудрявській.

Повстання большевиків у Києві здавлено, але Києва вдержати не можна було. Муравйов, що з 10,000 армією стояв на лівому боці Дніпра, почав обстрілювати Київ з важких гармат. Частини Муравйова сфорсували залізничий міст на Дніпрі і наші частини по тяжких боях почали відступати з Києва.

Стрільці дістали приказ забезпечити шлях відступу на Житомир. Вночі з 7. на 8. лютого Центральна Рада покинула Київ і під охороною Січових Стрільців подалася в Житомир.

Муравйов заняв Київ. На вулицях Києва розстрілювали кожного, кого зловлено з крісом. Розстріляно кількох визначних членів Центральної Ради, есерів, що лишилися в Києві.

В петроградському шпиталі лежало ранених 28 С. С. і кількох Гайдамаків. По тижні розстрілів настав спокій і почалося ходження большевиків по шпиталях. І до нашого шпиталя загостив матрос з „адютантом", щоб списувати з раненими протоколи.

Як привезли мене до шпиталю, сестра зголосила мене як хорунжого Січових Стрільців. Матрос, позабиравши всі мельдункові посвідки, почав ходження по кімнатах. До мене прийшов до першого, бо я був єдиний ранений старшина.

Ввійшовши в кімнату, спитався, чи „здесь лежіть харунжий Пасіка". Я відповів: так. З ним прийшов начальний лікар шпиталю і сестри й прислухувалися до його допитів. Запитався мене, де я був ранений і коли та куди відійшли Січові Стрільці. Я йому відповів, що С. С. відійшли 6. лютого в напрямі на Святошин. На кінці допиту заявив, що покищо лишає нас, ранених С. С., у спокою, а коли видужаємо, поставить нас перед революційний трибунал. У цій кімнаті, де я лежав, лежали також ранені скорострільчики: покійний **Михайло Турок** — герой здобуття Старокиївського Участку, і наддніпрянець **Василенко.** Що дня відвідувала нас п. П. Мокроус, тепер дружина сот. І. Чмоли, й піклувалася нами.

При кінці лютого прийшла до нас вістка, що в Бересті мир заключений і українські частини разом із німцями наближаються до Києва.

3. березня 1918. Січові Стрільці і Гайдамаки заняли Київ.

Нас минув революційний трибунал. — („Новий Час").

Петро Пасіка.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИКОНАВ ГІДНО НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК.

Повстання ірляндської републики це діло у великій мірі американських ірляндців, котрі мали тут велику силу зорганізованих робітників, які збирали річно пів міліона долярів. На чолі цього руху стояв Де Валера і кардинал Гейс. Тяжкий терен праці мали провідники, щоб вщіпити в маси бажання своєї держави. Бо ірляндці говорять по анґлійськи так, як анґлійці. Та ходить головно про це, в який спосіб потрафили ірляндські робітники збирати річно по пів міліона долярів. Оден робітник-ірляндець припадково мені про це розказав:

На „савт фері", що перевозить людей з Ню Йорку до Стейтен Айленду працює один робітник, званий Келі, що чистить черевики там вже впродовж 25 літ. Яке було моє здивовання, коли я стрінув його знов по 20-літній відсутности. Тепер він тримав у зубах файку. „Килі, галов а це що, ти куриш файку? Тому 20 літ назад ти не курив", заговорив я. Килі виняв файку з зубів привитався зо мною та відповів: „Я не курив тоді бо національний обовязок мені не позволяв. Тепер, коли виповнив гідно свій національний обовязок, можу курити до схочу".

Мене це зацікавило. Що це за „національний обовязок" міг виконати такий собі простий „шу-шайн-бой". Я прохав, щоб мені пояснив. Але годі було, бо „фера" причалювала до берега, треба було висідати. Та Килі запросив мене, щоб зайти до його хати, то він мені пояснить про „національний обовязок".

Вечором, вертаючись зо Стетен Айленду, я вступив до Килого. Той почав мені розказувати: „Тому 35 літ я був одної неділі в катедрі святого Патрика, де тоді служив Службу Божу кардинал Гейс; тоді він був іще епископом. На проповіді він говорив про бажання мати свою власну державу, в якій над нами не панували британці, але, щоб ми мали свою власну державу, деб ми були сами панами в своїй вільній републиці. А, щоб це сталося, треба велетенської праці на всіх стежках нашого життя. Нехай кожний з нас візьме на себе обовязок помогти в відбудові нової Ірляндії.

„Наш народ взагалі бідний, говорив кардинал, нема в нас великих бизнесменів, банкерів, щоб могли жертвувати тисячі долярів на визвольну боротьбу. Тому мусимо починати від цего, що маємо в посіданню. І хотяй ми бідні, то почнаймо від цента бо з дрібних діл повстають великі. Колиб у нас була сильна воля, хотіння, то ми чудес доказалиб. Спитаймо себе, що кожда ірляндська дитина купує щодня: непожиточні цукорки на які тратить сотика щодня. Колиб ці сотики зібрати, то випалоб на рік поверх $50,000. А колиб так наші ірляндські хлопці, в імени своєї батьківщини, відмовилися від курення — це далоб нам поверх $100,000 річно. Колиб ми мали приблизно пів міліона до розпорядимости на рік тоді ми моглиб ставити опір нашому ворогові.

„По службі ми пішли до галі де кардинал Гейс заприсягнув нас служити вірно для будучої нової Ірляндської Републики, відмовляючись від курення, а гроші, що тратимо на куреня віддавати до клюбової каси, що мають йти на визвольну боротьбу. Тоді нас вписалось 150 добровольців. Але що неділі прибували нові члени. Над цим працювали всі священики ірляндці. Праця була досить оживлена, так, що при кінци року ми мали в своїй клюбовій касі $50,000. Ми тоді почали видавати три журнали, з яких кождий мав по 25,000 передплатників. В цих журналах писалось виключно про ірляндські справи та наше бажання мати свою власну державу.

„Сестри жалібниці, що вчили наших дітей по школах заохочували дітей, щоб складали свої центи заощаджені на цукорках. Кожда дитина мала свою касу в школі і туди складали свої центи для будучих шкіл нової Ірляндії. По шкільнім році показалось, що діти зложили $35,000. З тих грошей діти видавали також журналик, в котрім було поміщено кілько котра дитина зложила на рік для вільної Бальківщини. Позатим кождий, що признавав себе ірляндцем, мав зложити на визвольну боротьбу пять долярів. Священики, адвокати і інші професіоналісти, по десять долярів. Єпископи платили по тисячу долярів на рік. З початку йшла праця пиняво, але опісля всі ірляндці переконались, що це є святий обовязок складати свої жертви на вівтар своєї батьківщини. Ледви чи в цілій Америці тоді була тисяча ірляндців, що не платилиб свого національного податку.

„Я свій національний обовязок сповнив. Яка шкода, що ти тоді небув в мене як проголошено самостійність Ірляндії! Це була радісна хвиля! Мій батько нездужав тоді. Але, коли я читав батькові цю радісну вістку він, бідолаха, підніся з постелі обіймив мене і тричі ми розцілувались.

„Тоді я виняв з шуфляди свою файку, набив тютюном і закурив..."

По тих словах Килі на хвилю замовчав і зворушено запакав свою файку. Видно було, що по сповненні свого національного обовязку, та файка йому смакувала.

В. Гасій, Ню Йорк, Н. Й.

ІЗ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Тобі, Рідний Краю і честь і любов!
Хай вітер гуде пісню волі!
За тисячу років і сльози і кров
Пролив Твій народ у неволі.
Кріваво стояв у тяжкій боротьбі
За волю, за рідну державу,
Був вірним до смерти, краіно, Тобі,
За правду, за честь і за славу.
За волю народу, що з мертвих во-[скрес,

Життя ми готові віддати, —
Щоб сонце свободи світило з небес
На наші зелені Карпати.

Василь Ґренджа-Донський.

* * *

Стогнав народ у неволі довгими ві-[ками,
Плакав, ридав і молився і дзвонив [ланцями.
Чужі коні потоптали його Верховину,
Розривали, розкрадали дорогу країну.
Та ні, тобі у кайданах більше не [ходити
І клятому ворогові уже не служити!
Бо ти не раб від тепера, твоє гасло [„воля".
Серед борні народиться нова твоя [доля,
І хай тепер хто посміє тебе закувати—
Ти не схилиш чоло своє, не будеш [мовчати.
Але будеш боротися мечем до загину
І не пустиш ворогові рідную країну.

Юрій Боршош-Кумятський.

* * *

Кріваний шлях, тернистії дороги,
Міліони здавлені життям падуть,
Та лиш великі духом знов стають
І далі йдуть тернами без тривоги.

Хоч їх додолу гне тягар знемоги,
Хоч кровю багриться минула путь,
Вони нестримно все вперед ідуть
До ясної мети, до перемоги.

Ідіть, змагайтеся в страждань горінні,
Ви є людьми лише в борні, в терпінні;
Охлялі духом це — живі мерці!

Ідіть, з собою і з життям боріться,
Ідіть і чорним будням не коріться,
Ідіть, а там завзятих ждуть вінці.

Зореслав (о. Степан Сабол).

* * *

Ми створимо ряди могутні
Юнацьких лицарів палких
І пустимо в огонь майбутній
Ніким нездолані полки.

Життя і смерть нам блисне в очі
Тоді, як міць у нас зросте,
І буря помсти зарокоче
Понад батьківські гори й степ.

Вперед, брати, під стяг огнистий,
Гартуймо серце, дух кріпкий,
Щоб не карали нас колись-то
Шорсткі історії рядки.

Микола Рішко.

* * *

Ні, не Москва, не Ленінград,
Ні, не Совет, а Україна,
Гей ставте гори барикад,
Іде дванацята година!

Пробудиться в один момент
Увесь народ в кріваній муці,
І потанцює кулемет
Весільним танком революцій.

І полетить степами гнів,
Замовкне дика марселеза —
І з пяних у ярмі рабів
Повстане нація твереза.

І згадуватимуть одно
Усі, що у ярмі ходили:
Прокляте було вино,
Коли від нього так дуріли.

Зореслав.

Трістан Бернард і антиквар.

Трістан Бернард побачив в одного антикваря на передмістю малу статуетку і захотів купити її.

— Скільки хочете за неї?

— Сто двацять франків.

— Дорого! Даю вам 80.

Замало! Але так, як для вас, пане, то продам, хоч трачу на тім. Не хочу торгуватися з таким клієнтом, що робить честь мені, купуючи.

Трістан Бернард, хоч був скупарем, був задоволений, що навіть такий антикварина знає його і цінить. Отже виняв сто франків і заплатив.

Маєте, каже, сто і не тратьте. А статуетку пішліть мені до хати.

— Дякую, пане! А яке ваше назвище?

ПОСТРІЛИЛИ В ЧЕРЕВО.

В Опоці, любачівського повіту, якісь люди впали до комори Михайла Кухарського, а коли Кухарський вибіг з мешкання, один з напасників стрілив двічі та зранив його тяжко в черево. По кількох годинах Кухарський помер.

У СПРАВІ РІЗДВЯНИХ ПОЗДОРОВЛЕНЬ

Як попередних років, так і цього року

вийде дня 6. січня 1939. року

СПЕЦІЯЛЬНЕ РІЗДВЯНЕ ЧИСЛО „СВОБОДИ"

У ЗБІЛЬШЕНІМ ФОРМАТІ.

Як попередних років, так і цього року це спеціяльне Різдвяне число „Свободи" дасть нагоду

ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ И ІНШИМ ТОВАРИСТВАМ,
ВІДДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ і
УКРАЇНСЬКИМ і ІНШИМ БИЗНЕСМЕНАМ

пригадатися своїм приятелям, знайомим і покупцям відповідним Різдвяним поздоровленням.

Щоби такі поздоровлення могли бути зложені в відповідній формі, вони мають бути в адміністрації „Свободи"

найдалі до 31. грудня 1938.

(На бажання висилається формуляр величини такого поздоровлення з поданою ціною за кожну величину).

UKRAFILM CORP. presents A Musical Screenplay

Love—Hatred
—Jealousy
—Tragedy
—Christmas Carols
—Harvest Songs
—Easter Songs

СЕНЗАЦІЯ MARUSIA СЕНЗАЦІЯ

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМІ

МАРУСЯ

„ОЙ, НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, НА ВЕЧЕРНИЦІ"

признано американськими фільмовими критиками *** STARS, тобто її оцінено нарівні з найкращими Голівудськими фільмами.

N. Y. DAILY NEWS пише: ...exceptional pageantry and beautiful choral arrangements make "Marusia" an **outstanding** production...

N. Y. TIMES: ...So much humor and pleasant singing & dancing...

DAIL. MIRROR: ...Outstanding ...doubly delightful...

World-Telegram, Journal-American та інші нюйорські газети також дали гарну критику.

„МАРУСЯ" БУДЕ ВИСВІТЛЮВАТИСЬ:

NEW YORK: продовжено ще на один тиждень: 15, 16, 17, 18, 19, 20 і 21. грудня 1938, в MIAMI THEATRE, 6th AVE., between 46 and 47 St., від 11. год. рано до 11. год. ввечір.

NEWARK, N. J.: 15, 16, 17, 18, 19, 20 і 21. грудня 1938, у LITTLE THEATRE, BROAD ST. near Central Ave., від 2. години пополудні до 11. ввечір.

PHILADELPHIA, PA.: тільки 3 дні: 20, 21 і 22 грудня 1938, в CINEMA ART THEATRE, 6th & POPLAR STS., від 2. години пополудні до 11. год. ввечір.

BOSTON, MASS.: грудня 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, та січня 1., в APOLLO THEATRE, 1050 WASHINGTON ST., від полудня до 11. год. ввечір.

ANSONIA, CONN.: один день, грудня 29, 1938, у TREMONT THEATRE, MAIN ST.

HARTFORD, CONN.: 24. і 25. ГРУДНЯ в NEW CROWN THEATRE, 358 MAIN ST., в 9:15 ввечір.

Directed by LEO BULGAKOV

Orchestra score Arranged and Conducted by Prof. ROMAN PRYDATKEVYCH

Choral and Vocal Music Arranged and Directed by Dr ALEXANDER KOSHETZ

НАЙНОВІШІ СТІННІ КАНЛЄНДАРІ НА 1939 РІК

Наталка Полтавка. Гетьман Іван Мазепа.

Ці Календарі повинні знаходитися в кожній українській хаті. Величина календарів 15x20 в прекрасних фарбах з великим календаріюм 3⅝x15. Всі свята зазначені червоно, кожний день подає імя святого, пости зазначені рибою і на кожній карті є історичні спомини. — Всі склепарі повинні на цей рік для своїх покупців роздавати повищі календарі. — Ці календарі можна набути в кожній українській книгарні в Америці. Хто не годен дістати від свого агента, або книгаря, повищих календарів, хай пише впрост до нас на понижчу адресу. — В нас є великий склад річного роду канлендарів і святочних карток. Агенти, склепарі й інші хай пишуть по безплатний катальог до: 212,-

UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Av., Detroit, Mich.

ЦІЛКОМ ПЕВНО

Чи ми можемо услужити за невеличку суму? Можемо! Цеї заяви не можна висловити виразніше, бо ми кажемо твердо: наша услуга для кождого, без уваги на його матеріяльні обставини.

Фінансові справи не є перепоною, щоби нас відвідати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City, Phone: Bergen 4-5989

34 E. 28 St., Bayonne, Phone: Bayonne 3-0540

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Листопадове Свято.

У неділю, 6-го листопаду ц. р. відбулося в нашій громаді заходами всіх організацій і православної церкви в Українськім Народнім Домі при вул. 4-тій і Ворд Листопадове Свято. Свято відкрив предсідник громади, п. Григорій Мисишин, і сказав, що це вже 20 річниця українського зриву, коли то повстала була українська республика. Тепер, по 20 роках, є знов надія на відбудування бодай частини української держави, українського Закарпаття. Тому ми повинні більше тішитися і мати надію на скорше повстання вільної соборної України.

Жіночий хор ім. Лисенка під управою п. Франка Лаврика відспівав кілька пісень. По кожнім пісні були деклямації, виголошені шкільною і старшою молоддю.

Головний реферат виголосив місцевий священик, о. Омелян Мицик, який у своїй бесіді переповів історію повстання української держави від року 1918, її існування і повалення ворогами, котрі показалися сильніщі, маючи подостатком амуниції і зброї. Також переповів дальші події аж до теперішнього часу і згадав за зрив українського Закарпаття. Вкінці заявив, що ми, українці, не можемо надіятися, що хтось нам збудує Україну. Коли хочемо її мати, то треба нам зєднатися під один провід і у відповіднім часі вдарити на ворогів та відібрати свої українські землі.

Дитячий хор відспівав кілька пісень під проводом о. Мицика. Оба хори, солісти, деклїматори і бесідник отримали гучні оплески від приявних.

Збірка принесла $41.71. Зложили по $1: Д. Перчак, Н. Рубаш, Г. Лебіщак, Яцик, М. Тершовський, Н. Броницький; по 50 ц.: І. Стецій, А Хадай, С. Міштурак; решта дрібними. Розходу було $11.75, осталося $30.46, які переслано через Обєднання на Закарпаття й інвалідів.

Михайло Тершовський, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

Прояви рабства.

Нераз чується між українцями багато нарікань, що наші провідники не пхаються в американську політику й тому ми не маємо ніяких приятелів серед американців, не маємо відповідного признання та нас американці ігнорують.

Щоб цьому зарадити, в стейті Огайо зорганізовано кілька льокальних і стейтову громадянську лігу. Урядники згаданих ліг доложили всіх своїх зусиль, щоб українців в недавних виборах як слід зарепрезентувати й поставити їх нарівні з іншими національними групами. Але самі урядники ще мало собою уявляють. Треба було показати американцям, що ми, українці, сильна ґрупа й живо цікавимося громадянськими справами нашого стейту, що безпосередньо й нас самих торкаються. А такі справи робиться при помочі масових політичних віч.

Заходами Укр. Громадянської Ліги стейту Огайо таке масове, й то одиноке, віче відбулося 28-го жовтня в Українськім Народнім Домі в Клівленді. Коло 220 українців зійшлося, щоб піддержати старання Громадянської Ліги за краще завтра українців у стейті Огайо. Голові віча, п. Омарові Е. Малицькому, й нашим отцям парохам певно з сорому палилося лице перед чужинцями й американцями, що на 35,000 голосуючих українців, на що стейтова ліга дістала визнання, явилося лише 220. Але й так добре, бо саля не зовсім пусткою світила.

Це може й маловажна справа й не повинно про неї згадуватися й забирати дороге місце в часописі, що має важніші матеріяли до друкування. Але те, що зайшло недавно, не повинно пройти мимо нашої уваги.

Кілька днів пізніше таке саме віче відбулося старанням польських громадянських клюбів. Неначе на глум лихої долі, велика польська галя була набита — на половину українцями.

Це дуже сумне явище, з яким нам без сумніву треба боротися. Це вияв рабської душі й лакейського понижування нашої гідности в очах наших відвічних ворогів. До своєї, рідної, української салі не вміли потрапити, а в польську зайшли, щоби помогти й тут полякам здобути ще більше впливів, ніж мають.

Думаю, що це наслідки несвідомости й темноти, коли людина не жалує свого й понижує себе перед чужими.

На членів Громадянської Ліги спадає великий обовязок, а саме, ламати цю несвідомість і боротися на кожнім кроці з рабськими признаками душі. Рік нашої праці показав гарний овоч, але ми не сміємо заперестати працювати, а з подвійною енергією мусимо лупати скалу української байдужности й несвідомости. Ми мусимо знайти шлях до поневолених українських сердець і втягнути їх у круг діяння українських справ.

Михайло А. Ярош.

ВІЛМЕРДІНҐ, ПА.

Листопадове Свято.

Вілмердінська церковна громада відсвяткувала 20-го листопаду ц. р. Листопадове Свято. Свято почалось рано. По богослуженні відправлено панахиду, в часі якої о. Г. Теодорович виголосив проповідь на тему свята. По панахиді заряджено збірку на українських інвалідів.

Вечором тої, неділі відбувся в парохіяльній салі концерт. На сцені стояла домовина Січового Стрільця, заквітчана живими цвітами. В головах стояв дубовий хрест з вінком, лежали схрещені шаблі, шапка; при домовині — машиновий кріс і три звичайні кріси. По обох сторонах був уставлений хор зо своїм учителем С. Лабойком. Під його управою хор відспівав у першій частині такі пісні: „За право, волю, соколи", „Як з Бережан до кадри", „Марусенька", „Чорна рілля". Деклямацію „Доля стрілецька" виголсив В. Доронюк. Опісля були співи: „Ой, зійшлися всі бурлаки". „Ой, зза гори чорна хмара". П. Романишин і Н. Качунь відспівали дует „Козака несуть" і „Нема в світі".

Тут наступила мала перерва, після якої вч. С. Лабойко представив Січового Стрільця й старшину У.Г.А., І. П. Федана, котрий виголосив реферат. Гром. І. Федан є добре відомий серед місцевої української суспільности. Він привитав присутних і представив значіння Листопадового Свята. Потім говорив про Січових Стрільців, про молодих студентів, що то підчас зриву в 1918 році боролися за нашу справу; про всіх тих героїв, що не жалували свого молодого життя, пішли у военний зрив і поклали голови за Україну. Він закликав, щоб ми святкували Листопадові Свята щиро-сердечно й не жалували грошевих датків на українські цілі. Бо слушний час надходить. Ось Карпатська Україна вже запишалась у своїх національних, жовто-блакитних кольорах. Те саме наступить з іншими українськими землями. Промову п. Федана нагороджено рясними оплесками.

Збірка з панахиди і концерту принесла $25.90. Вислано до Обєднання на інвалідів $17.40, на визвольну боротьбу $8.50. Потім п. Лабойко продовжав свою програму з хором. Відспівано „Стоїть явір", „Скажи мені правду" (дует), „Ой, Морозе, Морозеньку", „Ой, впав стрілець". „Ой, ішов я вулицею" (дует Романишина і Й. Качуня). Деклямацію „Ми були і будемо вільні" виголосив М. Сакала, деклямацію „В буйнім лісі" — В. Доротюк. „Бистра вода", „Горе приспало" (дует), п. Романишин і Й. Качунь). „Було не рубати веленого дуба", „Ой, поїхав Ревуха" і український національний гимн відспівав хор.

Всі точки вийшли дуже гарно, за що виконавці дістали бурю оплесків. Найбільше труду в підготові програми поклав учитель С. Лабойко. Подяка належиться п. І. Федадові, що не жалував труду приїхати до нас з Арнольду, а також усім тим, що причинилися чимнебудь до виконання цього свята. Саля не була заповнена на Листопадовім Святі.

Й. Горишкевич.

ЛИШШАЄТЬСЯ ЛИШЕ

6

ДНІВ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ А 19 ДО НАШИХ СВЯТ.

ОТЖЕ перше, замовте тепер гарні РІЗДВЯНІ КАРТКИ до висилки своїм приятелям.
Друге, замовте гарні СТІННІ КАЛЕНДАРІ для прикраси хати.
Третє, замовте КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ, щоби мати що читати через цілий рік.
Четверте, нехай „Свобода" ПОМОЖЕ ВАМ вибрати гарний різдвяний дарунок.

Ось тут подаємо кілька суґестій:

ОБРАЗ
ВЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
у прекрасній коліровій відбитці.
31 цалів через 23 цалів.
Ціна $3:50
Купіть і дайте до оправи в рамці, а зробите комусь чудовий дарунок.

ОБРАЗИ
ІСУСА ХРИСТА АБО СВЯТОЇ МАРІЇ
в українськім стилі в прекрасних кольорах вид. „Тема".
Величина 20 цалів через 15 цалів.
Купіть їх, оправте в рамці і дайте на Різдвяний Дарунок або їх самі задержіть для прикраси своєї хати.
Ціна Образу Ісуса Христа ---- 80 ц.
Ціна Образу Святої Марії ---- 80 ц.

КНИЖКИ НА ДАРУНКИ:

ВОЛИНЬ, славна повість Уласа Самчука, в трьох томах ---- $4.25
ХОЛОДНИЙ ЯР, повість у двох томах ---- $2.00
ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН, історичний роман, написав Федір Дутко ---- $1.75
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, ілюстрована, в гарній оправі, вид. І. Тиктора ---- $7.50
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА, ілюстрована, вид. І. Тиктора, у гарній оправі ---- $5.00
НОВЕЛІ, ПОВІСТИ, ВСІ ГАРНО ОПРАВЛЕНІ. ЗАМОВТЕ КІЛЬКА:
ЗАМОК У КАРПАТАХ ---- $ .50
СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ ---- $. 65
СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ ---- $ .65
ЗА НИЖАВОЮ ---- $ .65
ПІД ПРАПОРОМ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ---- $ .65

МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК ---- $1.10
СИН ЗЕМЛІ ---- $1.10
ГРЕМИТЬ ---- $ .65
ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА НА СВІТОВІЙ ВІЙНІ:
Швейк на фронті ---- $1.00
Швейк в запіллі ---- $1.00
ГАЙДАМАКИ. Надзвичайне гарне видання, величини 13 цалів через 17 цалів. Чудові ілюстрації,
у паперовій оправі ---- $1.50
у полотняній оправі ---- $2.50
у люксусовій оправі ---- $3.50
ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА, збірник оповідань, в оправі ---- $1.25
ЦАРІВНА, повість О. Кобилянської, в гарній оправі ---- $2.50

ВСІ КНИЖКИ, ЗАМОВЛЕНІ НА РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ, книгарня „Свободи" гарно опакує в гарний святочний різдвяний папір з прикрасою, і залучить гарну картку з іменем даруючого й святочними желаннями. Вишлемо просто до обдарованого. щоби він дістав на Різдво, або вишлемо на Вашу адресу. Тому, що кожного року маємо великий навал з різдвяних замовлень, просимо замовляючих замовити дарунки тепер, щоб ми могли їх гарно приготовити до висилки.

"SVOBODA," 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ПОЗІР! ВОТЕРВЛИТ, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА ПРИ УКР. ГОРОЖАНСЬКІМ КЛЮБІ В ВОТЕРВЛИТ, Н. Й.
відіграється представлення
ВОЄННА ЗАВЕРУХА
Траґікомедія на 4 дії В. Мартиневича.
У НЕДІЛЮ, 25. ГРУДНЯ (DECEMBER 25, 1938)
В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ,
25th Street and 5th Avenue, Watervliet, N. Y.
Початок у годині 7:30 вечором.
Комедія ця буде грана перший раз в цих околицях. Зміст її це переживання з часів світової війни на Західній Україну. Хто хоче перевести весело вечір, прохаємо прийти. 285,7 Комітет.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

Українська католицька громада церковна св. Петра і Павла в Cohoes, N. Y., пошукує ДЯКО-УЧИТЕЛЯ, котрий провадив би пополудневу українську школу, управляв церковним хором і уладжував представлення й концерти. Місячна платня після умови. Посада до обняття від 1. січня 1939. р. Зголошення слати на адресу: St. Peter & Paul Ukrainian Catholic Church, 198 Ontario St., Cohoes, N.Y.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
СКЛЕП БІЛЛЯ
102 ІСТ 7. ВУЛИЦЯ
між 1. Ев. та Ев. А,
NEW YORK, N. Y.
НА СВЯТА! НА СВЯТА!
Для мужчин великий вибір: сорочки, краватки, рукавички, скатертки і т. д.
Для женщин ріжного роду панчохи, „слипс", „паджамас", „найт гавн", „Шеміс", „пентіс" і т. і.
Для дітей всяке спідне білля, рукавички, шкарпитки й т. і.
Спідне білля для цілої родини, вовняне, шовкове та полу-вовняне й полу-бавовняне. і т. і. Ввесь товар першої якости. Пакований у святочні пуделка, дешево і добре. Замісць до чужого, зайдіть до свого, а не пожалуєте!
Я. КОРНАТ, власник.

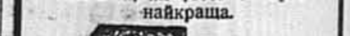
ПРАВДИВА УКРАЇНСЬКА КУТЯ
ЦЬОГО РОКУ НА СВЯТА!
Купуйте в Сурмі:
Один фунт куті з пересилкою) $ .25
Сіменний Олій ---- $1.25
Чистий мід з Саратоги 5 фунтів $1.25
Солодкий Мак, 1 фунт ---- $ .20
Макітри по ---- $1.50
Листи до краю по ---- $ .10
Картки по 5 ц., 12 за ---- $ .50
Стінні і книжкові календарі.
ВІДРИВАНІ КАЛЕНДАРІ: один листок на кожний день — свята двома красками — друковані в Луцьку ---- $ .50
Заходіть або пишіть на (нову) адресу:
SURMA
325 E. 14 ST., NEW YORK, N. Y.
(між 1-ю і 2-ю Евеню)

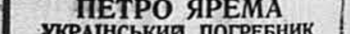
Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ і АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues.
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СТІННІ КАЛЄНДАРІ
НА 1939 РІК.
Чудові Краєвиди, Патріотичні, Релігійні, Дівчата і Діти в ріжних позах. Свята зазначені червоно, пости зазначені рибою. Ціна одного Календаря з пересилкою 25 ц. 5 Календарів за $1.00. 12 Календарів $2.25 25 Календарів $3.75. 50 Календарів $7.00. 100 за $12.50. Для бизнесменів друауємо Календарі з їх фірмою за малою оплатою за друк. Різдвяні картки блискучі „Христос Раждаєся", або картки в формі книжочок з відповідними віршами, ціна за дозин 60 ц. 50 карток $1.75. 100 карток $3.00 з пересилкою. Замовлення посилайте на адресу:
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th ST. NEW YORK, N. Y.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці, як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер
заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(87)

Зрозумівши, в якій небезпеці можуть тепер знаходитись білі вязні, а головно Марія, про яку він журився більше, ніж про Джефа, Тарзан почав поспішати, щоб їх наздогонити. Він знав добре, що вони будуть стережені гуртом дикунів, проти яких він сам не встоїться. Та проте він поспішав у надії, що розвязку таки знайде, коли прийде на місце.

Нкіма догадувалася, що щось зле і що Тарзан задумує якусь небезпечну виправу. Вона зо страху тремтіла і вже пробувала переконувати Тарзана, що шкода труду і що краще сидіти на місці. Але Тарзан був уже в дорозі. Тому по кількох хвилинах вагання Нкіма скочила на галузку, а далі на друге дерево і вкінці з поспіхом почала здоганяти Тарзана.

По якімсь часі Тарзан почув десь далеко у нетрах людські голоси. Він подався туди верхами дерев. Коли зблизився до місця, звідки доходили голоси, він побачив цілий гурт дикунів. А далі почув виразно крик Джефа, який говорив: „Гей, що робиш, не бий!" Приглядаючись докладніше, Тарзан завважив, що дикуни тяжко побивали також Марію.

Але Марія здавлювала біль і не кричала так, як Джеф. Тарзанові стало невимовно жаль Марії. Він усе симпатизував з тими людьми, які вміли мужньо зносити біль. Крім того Марія була жінка. Тарзан нераз поповнював очайдушні вчинки. Але тепер він поповнив щось іще більш несамовите, ніж колинебудь дотепер: він скочив просто між дикунів.